

OBSAH

NA ÚVOD / 13

VŠEOBECNÁ FONETIKA A FONOLÓGIA (Ábel Král) / 15

1. VZŤAH FONETIKY A FONOLÓGIE / 17

Význam symbolov / 18

2. POJEM SYSTÉMU / 20

Prvotné materiálne systémy / 20

Idealizované a ideálne systémy / 21

Druhotný materiálny systém / 22

Rozdiel medzi MSprim a MSsec a úloha prvkov MSsec a IS / 24

Formotvorná zložka reči, signál a fonologický systém / 26

Fyzická a ideálna podoba formotvornej zložky reči / 26

Rozpoznateľnosť jazykových foriem a ich prvkov / 27

Spôsob jestvovania fonologického systému / 28

Definícia fonetiky a fonológie / 29

Jazyková forma a jazykový obsah z praktického hľadiska / 31

Systém a štruktúra — celok a časť, prvok a vzťah / 32

3. KOMUNIKAČNÝ POHLED NA JAZYK A REČ / 34

Reč ako nástroj komunikácie / 34

Transformácie signálu a vzťah signálu k informácii / 37

Predmet fonetiky a fonológie z komunikačného hľadiska / 37

4. JAZYK, REČ A ZNAKOVÁ POVAHA JAZYKA / 39

Obsah pojmov jazyk a reč / 39

Jazyk a reč — fonetika a fonológia / 40

Znaková povaha jazyka / 41

Dve teórie znaku / 41

5. HLÁSKA A FONÉMA / 46

Rozpoznávanie reči — identifikovanie hlások na princípe signálovej podobnosti a odlišnosti	/ 46
Označovanie príznakov foném	/ 48
Fonetické všeobecniny	/ 49
Fonologické všeobecniny	/ 51
Fyzická a sociálna stránka reči	/ 52
Fóna — alofóna (hláska) — fonéma	/ 52
Príčiny a zdroje diferencií medzi hláskovým a fonémovým systémom	/ 54
Hláskový a fonémový systém a určovanie fonologických príznakov	/ 58

6. SEGMENTOVANIE REČOVÉHO PRÚDU / 59

Hlavné členiace činitele	/ 59
Slabika ako spojenie samohlásky so spoluhláskou	/ 62

7. Z DEJÍN FONETIKY A FONOLÓGIE / 64

Vznik písma	/ 64
Fonetické pozorovania do 17. storočia	/ 67
Vznik kvalitatívnych fonetických metód	/ 68
Obdobie kvantitatívnych metód	/ 71
Vznik a vývin fonológie (Ábel Král, Ján Sabol)	/ 75
Metódy a disciplíny fonetiky a fonológie (Ábel Král)	/ 79

8. FONETICKÁ TRANSKRIPCIA (Ábel Král) / 82

Typy transkripčných systémov	/ 82
Analfabetické systémy	/ 83
Alfabetické systémy	/ 83
Ikonický systém	/ 83
Latinková alfabetická transkripčia	/ 84
Znaky fonetickej transkripcie IPA	/ 86
Slovenská fonetická transkripčia	/ 87

FONETIKA (Ábel Král) / 91

A. FYZIOLOGIA REČI — FYZIOLOGICKÁ FONETIKA / 93

1. ÚVOD / 93

Fyzický základ jazykovej úrovne mozgovej činnosti	/ 93
Jazyková úroveň mozgovej činnosti	/ 94
Predmet fyziologickej fonetiky	/ 94
Spätná väzba	/ 95
Mozog	/ 96

2. FYZIOLOGIA PERCEPCIE REČI — RECEPCIA A PERCEPCIA REČI / 99

Ucho	/ 99
------	------

Vonkajšie ucho /	99
Stredné ucho /	100
Vnútorne ucho /	101
Percepcia zvuku a reči /	103

3. FYZIOLOGIA ORGANOGENÉZY REČI / 107

Respirácia, fonácia, artikulácia /	107
1. Dýchacie ústroje a dýchanie /	108
Dýchanie pri reči /	108
Spotreba dychu pri reči /	110
Ingresívne a egresívne hlásky /	110
Technika dychu /	111
2. Hlasový ústroj a tvorenie hlasu /	112
Hlasový ústroj /	112
Tvorenie hlasu /	115
Fyzikálne vlastnosti hlasu /	116
Výška hlasu /	116
Sila hlasu /	117
Farba hlasu /	118
Melódia reči /	119
Všeobecné črty melódie a jej využitie v tónových a intonačných jazykoch /	119
Poloha, rozsah a register hlasu /	121
Hlasové začiatky /	121
Hlas a hlásky /	123
Hygiena hlasu /	124
3. Artikulačné ústroje a artikulácia /	124
Pojem artikulácie /	124
Dutiny /	126
Pery /	128
Sánka /	129
Mäkké podnebie /	129
Jazyk a typy artikulácie jazykom /	130
Podnebie /	132
4. Hlásky /	134
Všeobecné artikulačné črty hlások /	134
a) Spoluhlásky /	136
Konsonantické systémy /	137
Záverové spoluhlásky /	137
Frikatívy /	138
Nazály /	138
Laterály /	138
Vibranty a úderové hlásky /	139
Kľzavé hlásky /	139
b) Samohlásky /	139
Jednohlásky (jednoduché hlásky) /	139
Dvojhlásky /	142
Samohláskové systémy /	143

- 5. Rozličné artikuláčné a hláskové javy / 145
 - Samohlásky a spoluhlásky, vokoidy a kontoidy / 145
 - Koartikulácia / 146
 - Variácie hlások z hľadiska troch fáz artikulácie / 147
 - Rozličné typy sekundárnej artikulácie a dvojité artikulácie / 149
 - Afrikácia a aspirácia / 150
 - Asimilácia / 150
 - Disimilácia / 152
 - Inverzia a metatéza / 152
 - Haplológia / 152
 - Sandhi / 153
 - Dĺžka / 153
- 6. Slabika / 153
- 7. Tempo reči / 155
- 8. Rytmus / 156

B. AKUSTIKA REČI — AKUSTICKÁ FONETIKA / 158

1. ZÁKLADY AKUSTIKY / 158

- Predmet akustickej fonetiky / 158
- Kmitanie pružných telies / 158
- Zvuk a šírenie zvuku / 161
- Typy kmitania — formy zvukovej vlny / 162
- Grafické zobrazenie zvukov / 164
- Zvukový tlak a intenzita zvuku / 166

2. ZÁKLADY AKUSTIKY REČI / 167

- Akustická rezonancia v rečovom trakte / 167
- Formant / 171
- Formantové zloženie a spektrálne zobrazenie reči / 173
- Spektrálne črty hlások / 182

3. AKUSTICKÁ STAVBA REČI Z HĽADISKA POČÚVAJÚCEHO / 183

- Artikuláčné testy / 183
- Zrozumiteľnosť prirodzenej reči / 183

4. SYNTETICKÁ REČ / 186

- Grafický syntezátor / 186
- Zrozumiteľnosť syntetickej reči a signifikantnosť zložiek akustického spektra / 186

5. AUTOMATICKÉ ROZPOZNÁVANIE REČI / 189

FONETIKA A FONOLÓGIA SLOVENČINY (Ábel Kráľ, Ján Sabol) / 193

SPISOVNÁ SLOVENČINA A SLOVENSKÁ SPISOVNÁ VÝSLOVNOSŤ (Ábel Kráľ) / 195

A. SEGMENTÁLNE JAVY / 198

Úvod / 198

1. PRVÝ (FONETICKÝ) STUPEŇ ABSTRAKCIE (Ábel Kráľ) / 200

I. Samohláskové zvuky — sonanty / 200

Spoločné vlastnosti samohláskových zvukov / 200

Samohlásky (jednoduché hlásky, jednohlásky) / 203

Samohlásky *a, á* / 203Samohláska *ä* / 204Samohlásky *e, é* / 206Samohlásky *i, í* / 207Samohlásky *o, ó* / 208Samohlásky *u, ú* / 209

Artikulačná klasifikácia slovenských samohlások / 210

Akustická a percepčná klasifikácia slovenských samohlások / 210

Dvojhlásky / 212

II. Spoluhláskové zvuky — konsonanty / 219

Spoločné vlastnosti spoluhlások / 219

Spoluhlásky *p, b, m* / 221Spoluhlásky *t, d, n* / 224Spoluhlásky *k, g, ŋ* / 227Spoluhlásky *t', d', ŋ'* / 229Spoluhlásky *f, w, ɱ* / 232Spoluhlásky *s, z, ɳ* / 235Spoluhlásky *x, ɣ, ɲ* / 238Spoluhlásky *c, ɟ* / 241Spoluhlásky *š, ž, č, ʃ* / 243Spoluhláska *h* / 246Spoluhlásky *v, ů* / 248Spoluhlásky *j, ĭ* / 250Spoluhláska *ʎ* / 252Spoluhlásky *l, ʎ, ʎ'* / 254Spoluhlásky *r, ɾ, ɾ'* / 256

Fonetická klasifikácia slovenských spoluhlások / 258

2. DRUHÝ (FONOLOGICKÝ) STUPEŇ ABSTRAKCIE (Ján Sabol) / 263

Základné fonologické pojmy / 263

Fonéma a jej vlastnosti / 263

Fonéma a alofóna (variant fonémy) / 265

Určovanie foném / 267

Fonologické protiklady / 271

Fonologická stavba slovenčiny / 273

Inventár foném spisovnej slovenčiny / 273

Dištingtívne príznaky slovenských foném / 274

Samohlásky (vokalizké fonémy) / 276

Spoluhlásky (konsonantické fonémy) / 282

Špecifické otázky slovenského fonologického systému /	290
Vokál [ä] /ä/ /	290
Fonologický štatút diftongov /	291
Slabičné [ɾ, ɭ, ʃ, ʃ̥] /	295
Fonologický protiklad /i/ — /j/ /	298
Fonematické hodnotenie [ű], [v], [w] a protiklad /f/ — /v/ /	299
Fonologický protiklad /l/ — /l̥/ /	301
Fonologický protiklad /x/ — /h/ /	302
Centrum a periféria slovenského fonologického systému /	304
Vokálny podsystém /	304
Konsonantický podsystém /	310
Syntagmatické a paradigmatické vzťahy foném /	312
Kombinatorika foném /	313
Spoluhláskové skupiny a fonologické protiklady /	315
Zvukové variácie morfém a morf /	319
Neutralizácie fonologických protikladov /	319
Neutralizácie vokálnych protikladov /	320
Neutralizácia protikladu $Lg - Lg^{\circ}$ /	321
Neutralizácia protikladu $G - G^{\circ}$ /	322
Neutralizácia protikladu (kontrastu) $LgG - Lg^{\circ}G^{\circ}$ /	322
Neutralizácia vokálneho protikladu $D - D^{\circ}$ /	323
Neutralizácie konsonantických protikladov /	324
Neutralizácia protikladu $Vc - Vc^{\circ}$ /	324
Neutralizácia konsonantického protikladu $D - D^{\circ}$ /	326
Neutralizácia protikladu $S - S^{\circ}$ /	327
Neutralizácia protikladu $O - O^{\circ}$ /	328
Neutralizácia protikladu $A - A^{\circ}$ /	329
Zhrnutie všeobecných poznámok o neutralizáciách fonologických protikladov v spisovnej slovenčine /	330
Fonologické zaťaženie protikladov /	331
Vokálny podsystém /	332
Konsonantický podsystém /	334
Alternácie /	336
Vokálne alternácie /	337
Kvalitatívne vokálne alternácie /	338
Kvantitatívne vokálne alternácie /	338
Kvalitatívno-quantitatívne vokálne alternácie /	338
Alternácie vokálu s nulou /	338
Konsonantické alternácie /	339
Alternácie korelovaných konsonantov /	339
Alternácie nekorelovaných konsonantov /	340
Alternácie konsonantu s nulou /	340
Alternácie vokál/konsonant /	344
Zhrnutie všeobecných poznámok o alternáciách v spisovnej slovenčine /	344
Základy fonologickej štatistiky /	345
Fonologická typológia /	351
Syntetická fonologická teória /	354

B. SUPRASEGMENTÁLNE JAVY. PROZODICKÉ VLASTNOSTI (Ábel Kráľ) / 357

Prízvuk a dôraz / 359

Melódia vety / 361

Prestávka / 365

Tempo a rytmus reči / 365

Fonologická interpretácia suprasegmentálnych javov (Ján Sabol) / 365

LITERATÚRA (Ábel Kráľ, Ján Sabol) / 370**VECNÝ REGISTER (Ábel Kráľ) / 376**

VECNÝ REGISTER

- a, á, ä* (samohlásky) 49, 50, 196, 203 n., 290, 291, 323
 — fonetické údaje 203—205
 — fonologické údaje 274—282, 290, 323, 332—333
 abstrakcia (**Abs**) 18, 21, 22, 41, 50—58, 97, 98, 353, 356
 — **AbsI** 18, 21—27, 42—54, 77, 79, 150, 198—200, 263 n.
 — **AbsII** 18, 21—27, 40—54, 77—79, 198, 263 n.
 afrikácia 150
 afrikáty (afrikované spoluhlásky) 137, 219, 242, 329
 aglutinačný proces 325
 akomodácia 33, 151
 akrofonický postup 66
 akustická artikulácia 37
 akustická fonetika 37, 158 n.
 akustická teória počutia 95
 akustické miesto (locus) 177, 226, 229, 237, 240
 akustický tlak 162, 164, 166
 akustický vstup 81
 akustický výstup 81
 alofóna 52—59, 85, 265—274, 291, 292, 298—300, 303, 310
 alomorféma 336
 alternácia 249, 286, 294, 302, 310—312, 319, 336 n., 353, 355, 356
 — konsonantická 302, 339, 341, 342, 343
 — — konsonantu s nulou 339—344
 — — korelovaných konsonantov 339, 341, 342, 343
 — — nekorelovaných konsonantov 339—343
 — vokál/konsonant 336, 344
 — vokalická 336—341
 — — kvalitatívna 337, 338
 — — kvalitatívno-kvantitatívna 337, 338
 — — kvantitatívna 336—339, 344
 — — vokálu s nulou 337, 339
 alternanta 311, 327, 336—341, 355
 amplitúda 160, 161, 164, 165, 167, 242, 247, 251
 analógia 68, 83, 323, 327
 anticipácia 123, 257
 antiformant 172
 aperiodické zvuky 165
 apertúra 62
 approximants (aproximanty, kízavé hlásky) 85, 135, 219, 248
 archifonéma 77, 320
 artikulácia 35, 37, 54, 55, 63, 72, 82, 83, 107 n., 124 n., 155, 203 n., 329
 — akustická 35, 125
 — dvojité 85, 125, 149
 — organogenetická 125
 — retroflexná 131
 — sekundárna 149
 artikulačná fonetika 37
 artikulačná kompenzácia 127
 artikulačné mechanizmy 55
 artikulačné orgány (ústroje) 68, 107 n., 124 n.
 — — pevné 126
 — — pohyblivé 126
 artikulačné stereotypy 146, 155

- artikulačné testy 183
 artikulačný kód 110
 asibilácia 231
 asimilácia 33, 38, 55, 59, 150, 196, 198, 220,
 234, 319, 326, 330
 — čiastočná 151
 — dištančná 151
 — dvojité 151
 — kontaktná 151
 — progresívna 151
 — recipročná 151
 — regresívna 151
 — úplná 151
 — znelostná 55, 196
 asociačné spojenia 97
 asociatívne vzťahy 312
 aspirácia 150
 aspirované spoluhlásky 137, 182
 automatické rozpoznávanie reči (ARR) 31, 58,
 59, 63, 73, 118, 189, 190
- b** (spoluhláska) 149, 151
 — fonetické údaje 221—223
 — fonologické údaje 283—289
 bezpríznačový člen protikladu 272
 bifonematickosť 270, 281, 282, 292, 293, 301
 bilaterálnosť 28, 43, 59
 binárne protiklady 271
 — — polárne 272
 binaurálny efekt 105
 bokové spoluhlásky 135, 219, 252, 253
 bránica 107, 108, 115
- c** (spoluhláska) 55, 150, 151, 241 n.
 — fonetické údaje 241—242
 — fonologické údaje 283—289
 centrálné vokály (samohlásky) 142, 305, 306
 centrálny fonologický systém 304 n.
 centrum systému 304 n.
CL (pozri jazykový obsah)
 Cortiho ústroj 101—103
 CV (kardinálne vokály) 242
- č** (spoluhláska) 149—150
 — fonetické údaje 245—246
 — fonologické údaje 283—289
 čeľusťový uhol 129, 143
- článkované (artikulácia) 37, 124 (pozri aj
 artikulácia)
d (spoluhláska) 52, 56, 148, 151
 — fonetické údaje 224—226, 229—231
 — fonologické údaje 283—289
d' (spoluhláska) 137, 326, 327
 — fonetické údaje 229—231
 — fonologické údaje 283—289
 daktyl 349
 decibel 104, 166
 dekodovanie 31, 35, 37, 40, 97
 — prvé 37
 — druhé 93
 detenzia 147, 148, 150
 diakritiká 85, 87
 diferenciácia 152
 — fonologická 268
 — maximálna (**MaxFD**) 268
 — minimálna (**MinFD**) 268
 diferenčná vlastnosť 46, 220, 221
 diferenčný prah 105
 difóna 63
 diftongy (dvojhlásky) 47, 142, 143, 145, 152,
 200, 212 n., 274, 276, 278, 281, 282, 291—
 295, 299 n., 322
 — klesavé 143
 — pohybové (klzávé) 294
 — stúpavé 143, 292
 difúznosť — nedifúznosť 277, 283, 318, 323,
 326, 327, 330—338, 355, 367
 digramy 84, 85
 disimilácia 152, 319
 distribúcia 78, 249, 267—269, 291, 295, 298,
 304, 322, 346, 349
 distribučné kritérium 269
 distribučné zákonitosti 292, 322
 distributívne pravidlá 270
 dištinkcia 75, 152, 270, 292, 296, 299—303,
 321—325, 330, 366
 dištinkatívna funkcia 64, 68, 75, 119, 293, 313,
 320, 330, 331
 dištinkatívna sila (schopnosť) 263, 264, 267, 292,
 331
 dištinkatívna vlastnosť 51, 78, 150, 263, 271,
 273 n.
 dištinkatívny príznak 51, 77—79, 264, 267, 270,
 272 n., 329 n., 353, 354, 358, 366
 dištinkatívny protiklad 153, 284

- dištinkatívny prvok 94, 357, 358
 dôraz 56, 117, 118, 357, 359, 360, 367—369
 druhé kódovanie 31, 35, 37
 dutina 200 n., 283
 — hrdlová 125—127
 — nosová 125—127
 — perná 125
 — ústna 125—127
 dvojité artikulácia 125, 138
 dvojhlásky (pozri diftongy)
 dych (dýchanie) 67, 96, 108—111, 115, 123, 247
 dychová opora 110, 111
 dychová prestávka 24, 40, 304
 dynamickosť jazyka 24, 40, 304
 dysfónia 124

 dz, dž (spoluhlásky) 149, 150, 241 n.
 — fonetické údaje 241—246
 — fonologické údaje 283—289

 e, é (samohlásky) 139, 140, 258, 304—310
 — fonetické údaje 206
 — fonologické údaje 276—282
 egresívne spoluhlásky 110, 111
 ejektívne spoluhlásky 110, 111, 137
 ekonómia reči (jazyka) 151, 346
 emfatické hlásky 138
 emfáza 118, 360, 367
 entropia 190, 346, 348—351
 etymologický princíp 66
 eufónia 316, 368
 ezofageálny hlas 115
 expedient (E) 19, 26, 34—37, 93—96, 158
 experimentálna fonetika 75
 experimentálna fonológia 31
 explózia 134, 148, 219, 220 n.
 extrakomunikačný výklad 23, 43

 f (spoluhláska) 47, 110
 — fonetické údaje 232—234
 — fonologické údaje 283—289, 299—301
 farba hlasu 118
 farbiaca metóda 72
 faryngalizácia 149
 fázy artikulácie 147
 FeS (pozri fonetický systém)
 FFL (pozri formotvorná zložka reči)
 filtrovanie reči (filter) 101, 184, 359
 FL (pozri jazyková forma)
 fón 104
 fóna 52—54, 59, 266, 354 n.
 fonácia 107 n.
 fonasténia 124
 fonéma 37, 46—57, 62, 63, 67, 76, 85, 95, 106, 125, 146, 154, 190, 198, 267 n., 346, 353 n., 366
 — centrálna 352
 — nezaťažená 332—336
 — okrajová 332—336
 — periférna 334, 352
 — zaťažená 332—336
 fonematická nula 331, 336
 fonematika 31
 fonemika 31
 fonetická transkripčia 52, 67, 82—89
 fonetické slová 60, 61, 359
 fonetický systém (FeS) 19, 23, 29, 51, 54, 55, 199
 fonetika 30, 37, 39—43, 51—59, 64—81, 125, 266
 — akustická 37, 50, 80
 — aplikovaná 80
 — artikulčná 37
 — deskriptívna 80
 — diachrónna (historická) 79, 80
 — experimentálna 75, 76, 80
 — funkčná 30
 — fyziologická 37, 50, 80, 93 n.
 — genetická 37
 — normatívna 79, 80
 — organogenetická 80
 — percepčná 37, 80
 — počítačová 73, 81
 — signálová 30
 — sluchová 75, 80
 — synchronná 80
 — špeciálna 80
 — všeobecná 50, 80
 fonetizačný proces 66
 fonológia 30, 38—43, 51—54, 68, 75—81, 93, 351
 — afonematická 77, 78
 — distribucionalistická 78
 — fonematická 77, 78
 — glosematická 78

- historická 80
- subfonemická 77, 78
- teoretická 30, 31
- fonologická organizácia 18
- fonologická štruktúra 53, 266
- fonologické protiklady 27, 272, 331
- fonologické školy 77, 320
- fonologické zaťaženie 272, 291, 296, 304—307, 311, 331—336
- fonologicko-delimitačná funkcia 366, 367
- fonologický príznak 38, 48, 51, 53, 58, 198, 199, 263
- fonologický protiklad 51, 198, 268, 271, 272, 320, 325, 346, 353, 366
 - — jednodimenzionálny 265, 271
 - — viacdimenzionálny 271
- fonologický systém (FS) 19, 23—30, 48—56, 77, 264, 265, 270, 272, 275, 278, 289, 291, 312, 322, 324, 331, 355, 356
 - — centrálny 286, 301, 302, 304 n.
 - — periférny 291, 302, 304 n., 327
- fonometria 48
- fonotaktika 29
- forma 19, 23, 43, 55, 66, 76, 94, 125, 158, 196, 365
- forma a obsah 23, 28, 125, 369
- formant 127, 147, 168 n., 186, 201 n., 276, 291
- formantová štruktúra 174
- formantový prechod (tranzient) 187, 283
- formotvorná zložka reči (FFL) 18, 19, 26, 29, 30, 48—51, 67, 68, 71, 76
- fortis 153
- frekvencia 160, 164, 165, 167, 170, 190, 195, 198, 298, 311, 324, 326, 332, 346—348, 367
 - foném 346, 347
- frikatívne spoluhlásky 135, 138, 187
- funkcia 22—25, 30, 33, 39, 41, 52, 119, 319, 352, 357, 359, 366
- funkčné hľadisko 17, 30, 76, 146
- g (spoluhláska) 52, 53, 336, 344
 - fonetické údaje 227—231
 - fonologické údaje 283—289
- geminované spoluhlásky 153
- generatívna gramatika 78, 79
- genetická fonetika 37
- glajdovosť (klízavosť) 47, 278, 279, 320
- glosematika 76
- glotálne hlásky 110, 123
- glotálny tón 190
- glotída, glottis (hlasivková štrbina) 114, 115
- graféma 356
- gramatická funkcia 366
- gravisovosť 281, 288
- h (spoluhláska) 110, 123, 127
 - fonetické údaje 246—247
 - fonologické údaje 283—289, 303
- haplológia 152
- harmonické tóny 162, 168, 169
- Harvardská škola 78
- Hellwagov trojuholník 68
- Helmholtzova rezonančná teória 171
- Hermannova oscilačná teória 172
- hertz (Hz) 105
- hiát 314, 367
- hieroglyfické písmo 64
- hladina hlasitosti 104
- hlas 67, 97, 108, 113, 115 n., 127
 - fajčiarsky hlas 124
 - farba hlasu 118, 169
 - hygiena hlasu 124
 - poloha hlasu 121
 - register hlasu 121
 - rozsah hlasu 121
 - sila hlasu 116, 117
 - výška hlasu 116, 117
- hlasitosť 104, 105
- hlasivková štrbina (glottis) 114, 115
- hlasivky 96, 110, 112 n., 123, 124, 169, 171, 247
 - choroby hlasiviek 147
- hláska 23, 46—57, 62—68, 82—87, 95, 106, 109, 110, 123, 125, 134 n., 190, 199, 266, 267, 270, 290, 357—361
- hláskoslovie 68
- hlasová farba 118
- hlasové gesto 120
- hlasový ústroj (orgán) 21, 107, 112 n.
- hlasový začiatok 121, 123
 - — dychový 121, 122
 - — mäkký 121, 122
 - — tvrdý 121, 122
- homorgánna spoluhláska 147
- hovoriaci stroj 68, 69
- hraničný signál 59, 147
- hrčivé spoluhlásky 135

- hrtan 68, 72, 107, 112 n., 121
 hrtanová príchlopka 112—114
 hudobný prízvuk 119
 hygiena hlasu 124
 hyperfonéma 320
- ch, γ* (spoluhlásky) 47, 52, 324
 — fonetické údaje 238—240
 — fonologické údaje 283—289, 303
 chronéma 319, 321, 348
 chrupky hrtana 112, 113
- i, í* (samohlásky) 149
 — fonetické údaje 207
 — fonologické údaje 277—282, 298
ia, ie, iu (dvojhlásky) 142, 143, 322, 323
 — fonetické údaje 212—219
 — fonologické údaje 274—282, 291—295
 idealizovaný systém (IS) 19, 21
 ideálne a materiálne v jazyku 23, 26—31, 40, 41
 ideálny systém (IS) 19, 21—25, 29, 45
 identifikácia 46—48, 58, 185, 187, 188, 220, 299, 300
 identifikát 44, 45
 ideografické písmo 64, 66
 ikonický systém 83, 84
 impedančná transformácia 100
 implozívne spoluhlásky 110, 111
 index 118, 120
 induktívny postup 49
 informácia (I) 17, 19, 22, 29—56, 95, 96, 98, 147, 184, 185, 188, 189, 198, 319, 345, 349, 357—359
 — hlavná, cieľová, obsahová (Icl) 19, 25, 26, 35, 37, 93
 — nosná, formálna (If) 17, 19, 35, 37
 informačná nasýtenosť 156
 ingresívne spoluhlásky 110
 inherentné príznaky 366
 inkompatibilita voľnej kvantity a voľného prízvuku 366
 intencia označovania 43
 intenzia 147—149
 intenzita 105, 166, 169, 172, 177, 183, 233, 237, 272
 interpretácia 29
 intonácia 119, 120, 357, 369
 intonačné jazyky 119
 intonačný úsek 61
 intonologické typy 352
 invariant 21
 invariantné črty 49
 inventár 198, 268
 — foném (fonematický) 268, 270, 273
 — hlások 199, 268
 inverzia 152
 irelevantná vlastnosť 24, 263, 264, 285, 287, 354, 355
 IPA (fonetická transkripcia) 85—87
 izochrónnosť 156
- j, ģ* (spoluhlásky) 149, 182, 298, 299
 — fonetické údaje 298—299
 — fonologické údaje 277—282, 297—299
 jadro fonémy 264
 jadro slabiky 63
 jadro výpovede 117
 javisková reč 197
 jazyk 22—24, 29, 30, 39—41, 53, 54, 76, 130—131
 — definícia 39
 jazyk a reč 29, 31, 39—41
 jazyková forma (FL) 17—32, 35, 37, 40—63, 158, 188, 195, 198, 351, 353, 357, 358
 jazyková funkcia 30, 57, 76, 106, 369
 jazyková informácia 26, 36, 48, 57, 118, 120, 172, 183, 189
 jazyková organizácia 29, 48, 53, 54
 jazyková rovina (rovina L), jazyková úroveň 44, 45, 94, 97
 jazykový systém 40, 47, 55, 77, 94, 152, 330, 365, 368
 jazykový význam (obsah) — (CL) 17—61
 jazykový znak 24, 41—45
- k* (spoluhláska) 47, 52, 187
 — fonetické údaje 227—229
 — fonologické údaje 283—289
 kanál 36
 — komunikačný 36
 — prenosový 36
 — spájací 36
 kardinálne vokály (CV) 142
 kinestetická informácia 37, 95
 kinestetické javy 97, 127

klasifikácia

- dvojhlások 142, 143, 214, 258
- — fonetická 214, 258, 262
- — fonologická 277—282
- samohlások 86, 140, 174, 258
- — fonetická 140, 210—212, 258, 262
- — fonologická 277—282
- spoluhlások 86, 106, 133, 258—260
- — fonetická 258—261
- — fonologická 282—289

klinové písmo 65

klízavé hlásky 139, 219, 248—251, 291

klízavosť — neklízavosť 278, 320, 322, 333, 336, 338

kmitanie 100, 122, 158—164

- jednoduché 159
- netlmené 160
- sínusové 159
- tlmené 160
- vlastné 160
- vynútené 160

kmitavé hlásky 219

koartikulácia 110, 146, 147, 173, 196, 198, 253

kód 34, 37, 40

kodifikácia 80, 196, 301, 316

kódovanie 35, 40, 97, 367

- druhé 31, 37
- prvé 31, 93

koherentnosť systému 265

kólon 59

kombinačné zákonitosti 292, 325—327

kombinatorika 28, 46, 58, 59, 183, 184, 190, 196, 250, 253, 313 n.

kompaktnosť 106, 150, 211, 212, 271, 281, 283, 288

kompenzácia 37, 117

kompetencia (fonetická) 53

komplementárna (doplnková) distribúcia 268, 269, 271, 290, 292, 295, 298—300, 322, 323, 325, 330

kompresia reči 185

komunikácia 25, 32, 34, 64, 76, 119, 190, 330, 345, 366

komunikačná porucha 37, 220

komunikačná situácia 37, 155, 183, 189, 195

komunikačné jadro 117

komunikačné podmienky 36

komunikačný akt 40

komunikačný kanál 36

komunikačný kontext 37

komunikačný šum 36

komunikačný výklad 43

komunikant (K) 19, 34—36, 40

komunikát 40, 156, 365

komutácia 78

komutačný test 28, 68, 267, 268, 270, 273, 290, 293, 313

koncentrovanosť — nekoncentrovanosť 277, 338

konsonantnosť — nekonsonantnosť 198, 199, 270, 274, 314, 318

konstriktívy 232 n.

konštrukt 28, 29, 48, 53

kontext 37, 62, 183, 184, 267, 291, 320

kontinuálnosť — nekontinuálnosť 288

kontinuanty 135

kontoid 145, 146, 154

kontrast 63, 219, 269, 270, 272, 280, 282, 287, 295, 299—304, 312—315, 318, 322, 330, 333

kontrastívna (voľná) distribúcia 268—271, 290, 311

konzervativizmus písma 66

Kopenhagská škola 78

korelácia 77, 78, 265, 289, 301, 310

— aspirovanosti 265

— kvantity (vokalická) 265, 296, 298, 340

— mäkkosti 265

— znelosti 265, 300, 303, 310

korelačná dvojica 265, 300, 332—334, 340

korelačný pár 265

korelačný príznak 264, 285, 328, 339

korelačný zväzok 265

korelované konsonanty 339—341

kvantita 75, 291, 292, 294, 321, 330, 331, 345, 346, 348, 352, 366, 367, 369

kvantitatívne metódy 71

kvantitatívnosť — nekvantitatívnosť 278, 319—322, 331, 332, 338, 366

kymograf 72

l, l̥, l̥̥ (spoluhlásky) 62, 149, 182, 196, 295

— fonetické údaje 252, 253

— fonologické údaje 283—289, 301—302

labializácia 129, 142, 149, 200, 208, 209, 214, 221, 228, 231, 237, 248, 249, 278

labializovanosť — nelabializovanosť 278

- labiogram 129
 langage 40
 langue 39, 76
 laryngoskopia 72
 lateralita 96
 laterálnosť — nelaterálnosť 288
 laterály 138, 219, 226
 latinka 66, 84
 Leningradská fonologická škola 78, 320
 lenis 153
 lineárne rady (refazce) 27, 28, 37, 266, 268, 270, 313, 315
 lineárne (horizontálne) vzťahy 313
 lingvografia 72, 131
 lingvogram 73, 131
 logatómy 184
 logografické písmo 64, 66
 logopédia 75
 lokus (akustické miesto) 177
- m, m̥* (spoluhlásky) 55, 56, 149, 151
 — fonetické údaje 221—223
 — fonologické údaje 283—289
- manifestácia fonémy 266, 300
 maskovanie 105
 matematická jazykoveda 345
 materializácia fonémy 48, 59
 materiálny systém (MS) 19—25, 52
 — — druhotný (MSsec) 19, 22—30, 40—42, 48—52
 — — prvotný (MSprim) 19, 20, 22, 23
 — — prvotný prírodný (MSprimN) 19, 20, 21
 — — prvotný umelý (MSprimA) 19, 20, 22
- maximálna fonologická diferenciácia (MaxFD) 19, 268, 278, 290, 300, 303, 310, 311, 320—325, 337, 344—356
- medzera 349, 351
 mechanizmus reči 44
 mel 105
 melodéma 89, 120, 364
 melódia reči 56, 67, 96, 119—121, 352, 357—360, 368, 369
 melódia vety 89, 117, 358, 361
 metafora 49
 metatéza 152
 metatónia 151
 metóda 79
- metódy 71—81
 — fonetické 79
 — fonologické 80
- mimokôrová sivá hmota 96
 mimika reči 38
 minimálna dvojica 267, 269, 273, 290, 311—313
 minimálna fonologická diferenciácia (MinFD) 19, 268, 292, 300, 301, 304, 311, 321—326, 330, 332
- mľasky 110, 137
 model 21, 23, 29
 monofonéma 270
 monofonematickosť 270, 271, 281, 292, 293
 monoftongy 47, 142, 200 n., 213, 219
 móra 292
 morfa 319 n.
 morféma 23, 28, 47, 61, 290 n., 319 n., 332—344, 353—356, 366, 367
 morfematický švík (hranica) 196, 319, 325, 326, 336
 morfofonéma 354 n.
 morfonéma 78, 79, 336, 337
 morfonológia 302, 336
 morfonologická analýza 55
 mórové chápanie dĺžky 292, 293
 Moskovská fonologická škola 78, 320
 motorická informácia 38, 95, 139
 motorická teória počutia 95
 motorická teória reči 38, 63, 109
 motorické centrum reči 96, 98
 mozgová kôra 94, 96, 97
 mozog 52, 93, 94, 96—98, 102
- mutácia 121
 Müllerove zákony 117, 118
 myasténia 124
 myoelastická teória 115
 myoelasticko-aerodynamická teória 115
 myslenie 39, 41, 42, 54, 67, 75, 345
- n, ŋ, ŋ̥, n̥, ñ* (spoluhlásky) 52, 58, 148, 151
 — fonetické údaje 224—226, 228—231, 236—240
 — fonologické údaje 283—289
- nadbytočnosť 37, 58, 187, 188, 348
 nadhrtanové dutiny 63, 126, 127
 napätosť 141, 153, 220, 221 n.
 nazalizácia 118, 151

- nazálnosť — nenazálnosť 285, 288, 289
 nazály 138
 neneutralizovateľné vlastnosti 264
 nepárová fonéma 265
 neslabičný vokoid 146
 nesonanta 63, 295, 305, 318
 nesystémové vlastnosti 33
 neurochronaxná teória 115
 neurón 97
 neutralizácia 58, 77, 150, 234, 284—294, 300—302, 310—319
 — konsonantických protikladov 324 n.
 — — protikladu difúznosť — nedifúznosť 326, 327
 — — protikladu okluzívnosť — neokluzívnosť 328, 329
 — — protikladu ostrosť — neostrosť 329, 330
 — — protikladu sykavosť — nesykavosť 327, 328
 — — protikladu znelosť — neznelosť 324—326
 — kvantity 331, 344
 — progresívna 331
 — regresívna 331
 — vokálnych protikladov 320 n.
 — — protikladu (kontrastu) diftong — krátky vokál 322, 323
 — — protikladu difúznosť — nedifúznosť 323
 — — protikladu kĺzavosť — nekĺzavosť 322
 — — protikladu kvantitatívnosť — nekvantitatívnosť 321, 322
 neutralizovateľné vlastnosti (pozri protiklad)
 neutrálny vokál 168, 174
 nezáväzná vlastnosť 263
 nízkotonálnosť 211
 norma 57, 196, 278, 291
 — jazyková 29, 149, 198
 — ortoepická 29, 54, 266, 282, 316
 — ortofonická 29
 — spisovná 195, 231, 278, 290, 331, 333, 355
 — výslovnostná 53—55, 210, 231, 278, 290, 331, 333
 nositeľ slabičnosti 154
 nosná funkcia 29, 31
 nosové samohlásky 134
 nosové spoluhlásky 135, 219
 nosovosť 55, 220 n.
 o, ó (samohlásky), ô (dvojhĺska) 129, 140, 171, 200, 300, 323
 — fonetické údaje 208, 218, 219
 — fonologické údaje 274—282, 291—295, 305—310
 obraz 22, 24, 25, 27, 28, 48, 49
 obsah 18, 23, 25, 42, 43, 94, 125, 156, 354, 359, 365
 odraz 22, 32, 42
 ohyb formantov 176, 177, 187
 okluzívnosť — neokluzívnosť 318, 331, 335
 operačný test 292
 opozícia 76, 196, 200 n., 270—298, 300—305
 — jednodimenziálna 265, 271
 — viacdimenziálna 271
 optická informácia 38
 optická opora 222
 orálnosť — neorálnosť 51, 288, 289
 organogenéza 95, 106
 ortoepia 80, 329
 ortoepická kodifikácia 196
 ortoepická norma 54, 282
 ortofónia 149
 ortofonická norma 29, 54, 266, 282, 316
 ortografia 66, 82, 234
 ostrosť — neostrosť 284, 318, 329, 330, 331, 336
 otázka 119, 361—364
 otvorenosť — neotvorenosť 62, 281
 oznámenie 119, 361
 p (spoluhláska) 47, 55, 149, 187
 — fonetické údaje 221—222
 — fonologické údaje 283—289
 palatalizácia 138, 149, 228
 palatografia 72, 73, 132
 palatogram 72, 132
 paradigmatická dimenzia (os) 57, 319, 357—359
 paradigmatické pravidlá 270, 271
 paradigmatika 26, 28, 312 n., 343
 paradox prízvuku 360
 paralingválne 57, 358
 parole 40, 76

- párová fonéma 265
 patofonetika 81
 penultima 117
 percepcia 31, 47 49, 93, 95, 99 n., 158, 212, 230, 357
 percepčná fonetika 37
 percepčná klasifikácia 106, 210—212
 percipient (P) 19, 26, 34—38, 93—96, 158
 periféria systému 292, 304 n.
 periférne prvky 291, 311
 periférne spoluhlásky 310—312
 periférne vokály 142
 periférny (fonologický) systém 295, 300, 304 n., 323, 343
 perióda 122, 160
 perná štrbina 128, 129
 písmo 38, 64—68, 158, 356, 357, 359
 — fonetické 66, 68
 — fonologické 64
 — hieroglyfické 64
 — hláskové 64, 66, 67
 — ideografické 64, 66
 — klinové 65
 — logografické 64, 66
 — piktografické 64, 66
 — pojmové 64, 66
 — sylabografické (slabičné) 64, 66, 153
 plozivy 138
 podstata 20, 49
 pojem 42, 79
 pokojové postavenie 147
 polárne protichodné vlastnosti 264
 poloha hlasu 117
 polosamohlásky 135
 porovnávací základ 220, 265, 300, 328
 posluchové testy 183
 pragmatická dimenzia 57, 357—359
 pragmatika 62
 prah počuteľnosti 166
 Pražská škola 48, 76—78
 pravopis 66, 82, 87
 predel 367
 predložky 367, 368
 predmetové písmo 64
 prenosová funkcia 17, 29
 prehovor 40
 prenosový kanál 36
 prestávka (pauza) 59, 89, 111, 124, 177, 182, 196, 295, 357 359, 365 369
 — artikulačná 111
 — dramatická 365
 — dychová (fyziologická) 111
 — logická (komunikatívna) 111
 prietoková kapacita 359
 primárne vokály 142
 princíp sonórnosti 62
 privatívna vlastnosť 265
 privatívne opozície 297
 privatívne protiklady 264
 príznak (vlastnosť) 21, 38, 47, 48, 53, 54, 58, 63, 199, 284, 288, 303, 325, 342, 343, 366
 príznakový člen protikladu 272
 prízvuk 56, 59, 61, 67, 89, 96, 147, 156, 188, 292, 315, 352, 357, 359, 366, 367, 369
 — hlavný 89, 359
 — pohyblivý (voľný) 117, 118, 366
 — silový 117
 — slovný 89, 117, 359
 — vedľajší 89, 359
 — vetný 89, 357, 359, 360
 — viazaný 366
 — voľný 366
 protiklad 77, 78, 198, 199, 220, 265, 271, 280, 290, 291, 298—305, 331, 355
 — binárny privatívny 264
 — disjunktný 271, 272
 — dvojčlenný (binárny) 271
 — ekvipolentný 271, 272, 280, 282, 287, 330
 — graduálny 271, 272
 — izolovaný 272
 — jednodimenziálny 265, 271
 — neutralizovateľný 265, 272, 328, 330, 331, 336, 337
 — polárny binárny 272
 — privatívny 265, 271, 272, 279, 281, 282, 286, 287, 335
 — proporcionálny 265, 272
 — stály 272
 — viacčlenný 271
 prozodéma 319, 321, 336, 353, 369
 prozodické vlastnosti 56, 357, 359, 366
 prvky systému 21, 23—25, 32
 prvotný materiálny systém (MSprim) 20—26
 — — prírodný (MSprimN) 20, 21
 — — umelý (MSprimA) 20—23
 psychofonetika 38, 80

- pulzačná teória 71
- r, ɾ, ʀ* (spoluhlásky) 62, 173, 182, 295
 — fonetické údaje 256, 257
 — fonologické údaje 283—289
- ráz 122
- realizácia fonémy 53—57, 266, 269, 300
- receptia (reči) 79, 99 n.
- reč 29, 30, 31, 38—44, 46 n., 76, 96, 177
- rečová únava 124
- rečové ústroje 31, 56, 57, 64, 68, 93, 94, 97, 107, 108, 124, 125
- rečový akt 32
- rečový trakt 167, 168, 170—172
- redukcia 319
- redundancia 37, 46, 55, 330, 346, 348—351
- reflex 18, 52, 97
- register 121
- relevantná vlastnosť 37, 78, 263, 264, 266, 274, 287, 354, 355
- respirácia 107 n.
- retroflexná artikulácia 177
- rezonancia 103, 161, 167, 168, 169, 171, 237
- rezonančná frekvencia 161, 167
- rezonančná teória 71
- rezonančné dutiny 99, 117, 127, 139, 168, 171, 172, 233, 247, 289
- rezonančný efekt 169
- rozpoznávanie reči 47, 189, 190
- rozsah hlasu 121
- rozšírenosť — nerozšírenosť 281
- röntgenografia 72, 73, 132
- rušivý šum 36
- rytmická jednotka reči 95
- rytmické krátenie 321, 322, 330, 339, 366
- rytmický takt 60, 61, 106, 359
- rytmus 96, 120, 156, 157, 351, 357, 368
 — prízvukový 156
 — slabičný 109, 156
- rytmus dýchania 108, 109
- rytmus reči 359, 365
- s* (spoluhlásky) 106, 110, 135, 138, 324, 327—329
 — fonetické údaje 235—237
 — fonologické údaje 283—289
- samohlásky 47, 62, 71, 121, 123, 139 n., 200 n.
 — klasifikácia 140 n., 210—212, 258, 262, 277—282
- sandhi 153
- sanskrit 67, 68
- samohláskový zvuk 134
- segment 47, 54, 59, 62, 77, 83, 128, 146, 195, 267, 270, 271, 274, 290, 293, 356, 358, 366
- segmentálna informácia 48
- segmentálny jav 198 n., 357
- segmentovanie 46, 47, 49, 59, 61, 62, 153, 198, 199
- sekundárna artikulácia 149
- sekundárne vokály 142, 305, 306
- sémantika 61
- semiokluzívy 284
- semiotická kompetencia 43
- semiotické hľadisko 23, 34
- semiotický proces 23
- semiotický výklad jazyka 23, 41, 43
- semiotika 24, 41, 44
- semióza 23, 32, 41, 43
- senzorické centrum reči 96—98
- sibilantnosť — nesibilantnosť 327, 328, 335
- signál (S) 17—27, 34—37, 40, 43, 46—63, 80, 93, 125, 150, 158, 183—187, 190, 198, 274, 325, 330, 354, 358
 — akustický (Sa) 19, 26, 29, 35, 37, 56, 96, 158, 189
 — na strane expedienta (Se) 19, 26, 29, 35, 37
 — na strane percipienta (Sp) 19, 26, 35, 106
 — vo forme nervových vzruchov (Sn) 19, 26, 35, 37, 44
- signálová strata 37
- sila hlasu 117—119
- silné postavenie 58, 78, 300
- sínusový tón 162—164
- situácia (komunikačná) 184
- slabá pozícia 300
- slabé postavenie 78, 300
- slabičná hranica 62
- slabičné jazyky 156
- slabičný kontrast 63, 219
- slabičný rytmus 61, 63
- slabičný vokoid 146
- slabika 47, 56, 61 n., 95, 106, 109, 110, 117—119, 143 n., 188, 212, 219, 248, 249, 266 n., 291 n., 314—321, 330 n.

- jadro (vrchol) slabiky 63
- motorická teória slabiky 153, 154
- okraj slabiky 63
- otvorená 63
- senzorická teória slabiky 62, 153, 154
- štruktúra slabiky 66
- zatvorená 63
- slabikotvorná funkcia 62
- slovný prízvuk 359, 360
- slovo 28, 42, 66, 82, 95, 106, 117—119, 314 n.
- sluchová metóda 75
- sluchový prah 103
- sociálna kvalita 20, 22, 29
- son 104
- sonagraf 74, 177
- sonagram 177 n., 201 n., 283
- sonanta 63, 154, 200, 270, 292—295, 298, 302, 305, 314, 320, 321
- sonantickosť — nesonantickosť 296, 297
- sonórne hlásky 51, 62, 135, 182, 253, 282, 285, 299, 314, 317
- sonórnosť 62, 154, 219, 251, 253, 281, 288, 292, 326
- sonóry 249, 254—260, 273, 288, 301, 311, 316—318, 325, 326
- spájací kanál (T) 19, 36
- spätná väzba 36, 44, 95, 96, 117, 127, 156, 158
- spektrum 186, 237, 240, 277
 - hlások 182
 - reči 173 n., 186
 - zvuku 164, 168—170
- spisovná výslovnosť 195 n., 291, 320
- spoluhlásková (konsonantická) skupina 54—56, 148, 315—318
- spoluhlásky 47, 134, 219 n.
 - klasifikácia 258—261, 282—289
- spotreba dychu 110
- sprievodná vlastnosť 220, 221
- stacionárnosť 47, 201, 214
- stále vlastnosti 264
- submorféma 290, 323
- substancia 21, 49, 76
- substitučná metóda 267
- substitúcia 78
- subsystém 24, 30, 31, 198, 290
- suprasegment 195, 366, 368, 369
- suprasegmentálny jav 96, 352, 357, 368, 369
- svetlosť 47, 49, 106, 212
- sykavosť 106, 220, 242, 284
- sykavosť — nesykavosť 150, 220, 284, 317, 327, 328, 331, 334, 367
- sykavý šum 47
- symboly 65, 79, 85, 349
- symetria systému 269, 351
- synchronia 77, 315
- synchronické hľadisko 28
- syntagmatická dimenzia 28, 57, 357, 359
- syntagmatické pravidlá 270
- syntagmatické vzťahy 312 n.
- syntagmatika 25, 28, 29, 47, 312, 319
- syntetická fonologická teória 79, 320, 344, 354 n.
- syntetická reč 185, 186, 190
- syntéza reči 68, 71, 79, 81, 183, 185
- syntezátor reči 186, 187
- systém 19, 20—33, 39, 53, 55, 76 n., 101, 127, 143, 161, 198, 268, 316 n.
 - foném 54, 77
 - fonetický (FeS) 19, 23
 - fonologický (FS) 19, 23, 25, 28, 302, 320
 - hlások 22, 23, 54, 174, 302, 304 n.
 - otvorený 33
 - zatvorený 33, 41
- systém obrazov 24
- systém vzorov 24
- systém znakov 39
- systémová paradigma 28
- systémové vlastnosti 24, 33
- š (spoluhláska) 47, 149
 - fonetické údaje 243—246
 - fonologické údaje 283—289
- šepot 119, 123
- špeciálna fonetika 80
- štandard 196, 197
- štandardná forma 196
- štatistická lingvistika 345
- štatistické metódy 345
- štruktúra 21—33, 56, 62, 71, 97, 127, 155, 168, 174, 211, 269 n., 304, 312, 316, 320, 330, 348, 352 n.
- štrukturalizmus 49, 76
- šum 36, 49, 122, 123, 162, 169, 182, 184, 187, 188, 220 n.
 - biely 184
 - rušivý 36

- šumové hlásky 219, 220, 285, 287, 299, 301, 325
 šumovosť 47, 49, 62, 219, 312
 šušlavosť 236, 237
- t, t'* (spoluhlásky) 47, 55, 56, 123, 148, 187
 — fonetické údaje 224—226, 229—231
 — fonologické údaje 283—289
- takt 117
- taktilná informácia 38, 95, 139
- tautosylabické spojenie 300, 301
- ťažisko spektra 278
- temnosť — jasnosť 281
- tempo reči 61, 124, 155, 156, 240, 357, 359, 365
 — — individuálne 155, 365
 — — situačné 156
 — — skupinové 155
 — — slovné 156
 — — úsekové 156
- tenzia 141, 147—149, 360
- teória dištingtívnych príznakov 78
- teória informácie 41, 345, 346, 348
- timbre 118, 277, 279—281, 293, 323, 333
- timbrové opozície 333
- tmavosť 47, 212
- tónové jazyky 119, 120
- tónovosť 46, 49, 62, 106, 286
- tóny 105, 162, 357
 — čisté 105
 — harmonické 71, 162, 200, 201
 — jednoduché 162
 — parciálne 71
 — základné 162
 — zložené 162
- transformácia 37, 38, 94, 97, 101, 102, 158, 358
- transkripcia 82—89
 — alfabetická 84
 — fonetická 82—89, 299
 — ikonická 83
 — impresionistická 85, 87
 — IPA 85—87
 — latinská 83
 — slovenská 87—89
 — systematická 85, 87
- transkripčné systémy 82—89
- triedenie hlások 68, 106, 154, 273
- triftongy 145
- trochej 349
- tuposť — ostrosť 288
- turbulencia 134, 135, 236, 239
- tympanický reflex 100, 101
- typológia
 — fonologická 351—353
- u, ú* (samohlásky) 128, 304—308
 — fonetické údaje 209
 — fonologické údaje 276—282
- úderové spoluhlásky 135, 139
- ucho 38, 93, 94, 98—106, 162
- umelá inteligencia 190
- umelé podnebie 72, 73
- umlaut 151
- unilaterálnosť 43
- unilaterálny znak 23, 43
- ústnosť 55, 220
- úzkosť — neúzkosť 277, 281
- úžínové spoluhlásky 135, 219, 242
- úžínovosť 49, 220
- úžínovosť — neúžínovosť (záverovosť) 288
- užitočná informácia 36
- užitočný signál 36
- v, ť, w* (spoluhlásky) 135, 138, 264—268, 274, 292, 293, 311, 324
 — fonetické údaje 248—249, 232—234
 — fonologické údaje 283—289, 299—301
- variabilita 153, 301
- variabilnosť 48, 59, 253
- variácia 56, 147, 150, 156, 175, 186, 189, 290, 314, 317, 336, 344
- variant 53, 56, 85, 265—273, 290—300, 316, 355
 — kombinatórny 53, 146, 266, 269, 274, 295 n.
 — fakultatívny 266, 268, 291, 299, 303
 — nezávislý 266
 — pozičný 295
 — štylistický 267, 291
 — závislý 266
 — zvukový 75
- varna sfota 67
- vdych 108, 109, 111
- vedomie 39, 41 n., 97, 294, 326, 354
- velarizácia 149
- vetný prízvuk 117
- vetný úsek 59—61, 106, 156

- vibranty 139, 256
 vláskové bunky 102
 vlastnosti korelačného príznaku 264, 265, 272
 vlastnosti porovnávacieho základu 264, 265, 272
 vlnová dĺžka 162
 vokálnosť — nevokálnosť 198, 199, 270, 275, 314, 317, 334
 vokodér 185
 vokoid 85, 145, 146, 154
 — neslabičný 146
 vzor 24, 27, 28, 30, 48
 výdych 108, 109
 výdychový prúd 109—111, 115, 116, 127, 130, 156
 výpoveď 59, 117, 119, 196, 360
 výrazová stránka reči 17
 výslovnosť 195 n.
 — spisovná 195 n.
 výška hlasu 105, 119
 výška tónu 119
 výška zvuku 104
 významová rovina 319, 356

 Willisova pulzačná teória 172

 z (spoluhláska) 52, 149
 — fonetické údaje 235—237
 — fonologické údaje 283—287
 zatvorenosť 62
 záväzná vlastnosť 263
 záver 49, 134, 177, 220 n.

 záverové spoluhlásky 134, 137
 záverovosť 49
 záverovosť — nezáverovosť (úžinovosť) 220, 284, 312, 328, 329
 zdvojené spoluhlásky 153, 327
 znak 23, 41, 66, 82, 84, 85, 87
 — bilaterálny (jazykový) 24, 32
 — unilaterálny 23, 32
 znakové kontinentum 43
 znakové vehikulum 43
 znelosť 49, 153, 220 n., 288, 289
 znelosť — neznelosť 150, 220, 285, 312, 324—326, 330, 331, 335, 367
 znelostná asimilácia 55, 196, 325, 326
 znelostná korelácia 265, 285
 znelostná neutralizácia 273
 zrozumiteľnosť reči 120, 183—185, 188, 345
 zvuk 21, 22, 116, 165
 — artikulovaný 108, 125
 — zložený (komplexný) 105
 zvuková intenzita 172
 zvuková vlna 161, 162, 167, 169
 zvukové spektrum 162, 164, 172
 zvukový signál (Sa) 22, 29, 35, 37, 58
 zvukový subsystém jazyka 30, 31
 zvukový tlak 166

 ž (spoluhláska) 149, 220, 237, 265, 312, 313, 324, 334—336
 — fonetické údaje 243—246
 — fonologické údaje 283—289